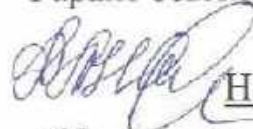

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Кафедра Права (№ 702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Наталія ФЕДОСЕНКО

«29» серпня 2024 р.

СИЛАБУС
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Галузь знань: 08 ПРАВО

Спеціальність: 081 ПРАВО

Освітньо-професійна програма: ПРАВО

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Форма навчання: денна та заочна

Силабус введено в дію з 01.09.2024 року

Розробник:

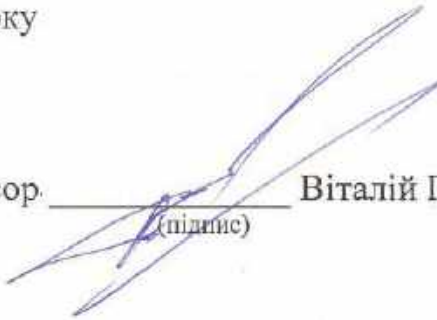
Доцент кафедри права, кандидат юридичних наук,
доцент, почесний професор «ХАІ» Світлана ГУЦУ

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри права
гуманітарно-правового факультету:

Протокол № 1 від 29. 08.2024 року

Завідувач кафедри права,
доктор юридичних наук, професор

(підпис)

Віталій ПАВЛИКІВСЬКИЙ

1. Загальна інформація про викладача

Гуцу Світлана Федорівна

кандидат юридичних наук, доцент.

E-mail: s.gutsu@khai.edu

Сферу наукових інтересів становлять проблеми трансформація трудових відносин у цифровому середовищі; питання інформаційної безпеки громадян і держави; правове регулювання мережі Інтернет; договірні й трудові відносини в IT-сфері.

Викладає дисципліни: «Трудове право», «Право соціального забезпечення», «Інформаційне право», «Міжнародне інформаційне право», «IT-право».

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна 5

Обсяг дисципліни: 4,5 кредити ЄКТС/135 годин, у тому числі:
аудиторних – 64 год., самостійної роботи здобувачів – 71 год.

Форма здобуття освіти – *денна, заочна*

Дисципліна *обов'язкова*

Види навчальної діяльності – *лекції, семінарські та практичні заняття*

Види контролю – *модульний контроль, іспит*

Мова викладання – *українська*

Пререквізити – Теорія держави і права, цивільне право, адміністративне право, кримінальне право

Кореквізити – господарське право, право інтелектуальної власності.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс призначено для слухачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі «Право». Дисципліна є фундаментальною, базовою наукою в системі юридичних наук, яка формує загально-правовий світогляд майбутніх юристів.

Мета вивчення: формування знань про правове регулювання інформаційних правовідносин та основних умінь по застосуванню інформаційного законодавства.

Завдання: теоретичне визначення в основах системи правового регулювання соціальних інформаційних відносин; визначення в понятійному апараті та природі інформаційного права його зв'язку з іншими традиційними інститутами і галузями права; формування у студентів навичок щодо застосування норм інформаційного права у майбутній практичній діяльності.

Перелік компетентностей

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями в умовах розвитку в Україні інформаційного суспільства, дотримуючись вимог академічної доброчесності.

Фахові компетентності (ФК)

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.

Програмні результати навчання:

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

РН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Змістовий модуль I. Загальна частина

Тема 1. Поняття, сутність, зміст та структура інформаційного права

Лекція 2 год, семінарське заняття 2 год., самостійна робота 5 год.

Інформація як категорія інформаційного права. Загальні та юридичні властивості інформації. Розвиток технологій обробки інформації та їх вплив на інформаційні процеси. Основні риси сучасного інформаційного суспільства. Програмні нормативно-правові акти щодо формування інформаційного суспільства. Предмет інформаційного права. Метод інформаційного права. Поняття, система та джерела інформаційного права. Класифікація інформації згідно з національним законодавством. Поняття та структура інформаційних відносин. Інформаційний простір та інформаційний суверенітет.

Тема 2. Поняття і класифікація інформації

Лекція 2 год, семінарське заняття 2 год., самостійна робота 10 год.

Інформація, як об'єкт суспільних відносин. Метаморфози поняття «інформація». Інформація як предмет правовідносин у правовій системі. Правові ознаки інформації. Інформаційне суспільство. Основні елементи інформаційної сфери. Класифікація інформації: за роллю в правовій системі (правова, неправова); за ступенем доступності (відкрита, з обмеженим доступом). Право

на інформацію та її обмеження щодо доступу органів публічної адміністрації. Статус конфіденційної інформації. Моделі здійснення права на інформацію в європейських країнах.

Тема 3. Інформаційні правовідносини

Лекція 2 год, семінарське заняття 2 год., самостійна робота 10 год

Характеристика основних елементів інформаційних правовідносин: суб'єктів, об'єктів, прав і обов'язків. Види інформаційних правовідносин в залежності від інформаційних процесів, які здійснюють суб'єкти. Поняття інформаційних правовідносин. Характеристика основних елементів інформаційних правовідносин: суб'єктів, об'єктів, прав і обов'язків. Види інформаційних правовідносин в залежності від інформаційних процесів, які здійснюють суб'єкти. Основні інформаційні права та свободи. Право на інформацію.

Тема 4. Інформаційна діяльність та її види

Лекція 2 год, семінарське заняття 2 год., самостійна робота 10 год

Визначення поняття «інформаційна діяльність». Основні напрями інформаційної діяльності: політичний, економічний, соціальний, духовний, екологічний, науково-технічний, міжнародний тощо. Види інформаційної діяльності відповідно до Закону України «Про інформацію». Визначення основних видів інформаційної діяльності: створення; збирання; одержання; зберігання; використання; поширення; охорона; захист. Окремими видами інформаційної діяльності законодавство України визначає: діяльність друкованих засобів масової інформації, діяльність інформаційних агентств, науково-інформаційна діяльність, статистична діяльність, рекламна діяльність, бібліотечна справа, архівна справа, надання телекомунікаційних послуг тощо.

Тема 5. Правове регулювання доступу до публічної інформації

Лекція 4 год, семінарське заняття 4 год., самостійна робота 10 год

Загальна характеристика та визначення публічної інформації. Принципи, на яких здійснюється право на доступ до публічної інформації. Принципи прозорості та відкритості діяльності суб'єктів владних повноважень; вільного отримання та поширення інформації, крім обмежень, встановлених законом; рівноправності, незалежно від ознак раси, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак. Шляхи забезпечення порядку доступу до публічної інформації. Суб'єкти у сфері доступу до публічної інформації. Види контролю за забезпеченням доступу до публічної інформації. Запит на інформацію: визначення, види, форми.

Тема 6. Правове регулювання інформаційних відносин у сфері захисту персональних даних

Лекція 4 год, семінарське заняття 4 год., самостійна робота 10 год

Виникнення й розвиток концепції права на приватність. Особливості інформаційних правовідносин, що виникають при виробництві, передачі й споживанні персональних даних. Суб'єкти й об'єкти інформаційних правовідносин у сфері персональних даних. Правові засади роботи з персональними даними. Права суб'єкта персональних даних. Права й обов'язки власника щодо роботи з масивами персональних даних. Державне регулювання роботи з персональними даними. Захист фізичних осіб щодо автоматизованого опрацювання персональних даних. Правове регулювання захисту права на приватність та транскордонні потоки персональних даних. Досвід ЄС у регулюванні захисту персональних даних

Модульний контроль

Змістовний модуль №2 Особлива частина

Тема 7. Правове регулювання функціонування Інтернет

Лекція 2 год, семінарське заняття 2 год., самостійна робота 6 год

Основні поняття і принципи, пов'язані з функціонуванням Інтернет, визначені в національному законодавстві. Суб'єкти та об'єкти правовідносин, які виникають щодо функціонування мережі Інтернет. Правова основа адміністрування домену UA. Декларація Ради Європи «Про свободу, спілкування та Інтернет». Національна програма інформатизації. Електронні документи та електронних документообіг. Концепція створення «електронного уряду». Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів.

Тема 8. Правове регулювання засобів телекомунікації

Лекція 2 год, семінарське заняття 2 год., самостійна робота 10 год

Основні моделі правового регулювання інформаційної діяльності. Класифікація видів інформаційної діяльності. Міжнародно-правові основи регулювання телекомунікаційних послуг. Міжнародний союз електрозв'язку. Генеральна угода з торгівлі послугами. Правове регулювання використання радіочастот. Національна таблиця розподілу радіочастот. План використання радіочастотного ресурсу України. Розподіл номерного ресурсу. Регулювання ринку телекомунікації. Національна комісія з питань регулювання зв'язку України.

Тема 9. Правове регулювання діяльності друкованих засобів масової інформації

Лекція 2 год, семінарське заняття 2 год., самостійна робота 10 год

Політико-правовий контекст діяльності у сфері масової інформації. Правові основи створення та діяльності друкованих ЗМІ. Умови та порядок державної реєстрації друкованих ЗМІ. Суб'єкти діяльності у сфері друкованих ЗМІ та їх правовий статус. Правовий статус журналіста. Правові основи видавничої справи. Суб'єкти видавничої справи. Про Державний реєстр видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції. Правові основи

діяльності інформаційних агентств. Державна реєстрація інформаційних агентств.

Тема 10. Правове регулювання діяльності електронних ЗМІ

Лекція 2 год, семінарське заняття 2 год., самостійна робота 10 год

Правові основи діяльності електронних ЗМІ. Структура та повноваження Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. Порядок ліцензування каналів мовлення та умови конкурсу на отримання ліцензій. Державний реєстр телерадіоорганізацій України. Візуальні позначки класифікації відеопродукції. Сутність і структура прав на демонстрацію і розповсюдження фільмів. Державне посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів. Державний реєстр виробників, розповсюджувачів і демонстраторів фільмів. Державна служба кінематографа. Індекси обмеження демонстрації та розповсюдження.

Тема 11. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності

Лекція 4 год, семінарське заняття 4 год., самостійна робота 10 год

Інформація як складова управлінської діяльності. Поняття інформаційного забезпечення управлінської діяльності. Інформатизація державного управління згідно з Концепцією адміністративної реформи. Інформаційне забезпечення роботи Верховної Ради України. Інформаційні ресурси органів виконавчої влади.

Тема 12. Правові основи захисту інформації

Лекція 4 год, семінарське заняття 4 год., самостійна робота 10 год

Основні принципи діяльності із захисту інформації. Захист інформації в інформаційних системах. Технічний захист інформації. Криптографічний захист інформації. Ліцензування та атестація робіт із захисту інформації. Ліцензування господарської діяльності з розроблення, виготовлення спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації і торгівлі ними. Національна система конфіденційного зв'язку. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації в Україні.

Модульний контроль.

5. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено

6. Методи навчання

Лекції, семінарські заняття, практична робота

7. Методи контролю

Модульний контроль, іспит

Під час вивчення дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання

індивідуальної і самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

Поточний контроль – проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями.

Модульний контроль – визначає якість виконаної студентом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану індивідуальну, самостійну та модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль – виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів.

По закінченню вивчення навчальної дисципліни студент складає семестровий екзамен

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	8	0...8
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...4	8	0...32
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	8	0...8
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...4	8	0...32
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Усього за семестр			0...100

Білет для іспиту складається з 2-х теоретичних питань, тестових завдань і 1 практичного завдання (30 б+30 б+10 б+30 б)=100 балів...

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші

активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які нараховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр. Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (20 балів);
- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напрямку (20 балів);
- участь (прослуховування) не менше у 5 вебінарах, пов'язаних з навчальною дисципліною (3-15 балів);
- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (15 балів);
- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (20 балів);
- участь та отриманні рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (30 балів);
- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);
- проведення правоосвітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (20 балів);
- написання реферату /презентації, доповіді (5 балів);
- участь у не менше заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів);
- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з тестового завдання (10 балів), двох теоретичних питань (60 балів) і одного практичного (30 балів)

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Дотримання вимог академічної доброчесності студентами під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених «Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат, есе – 70 %

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються «Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій
2. Інформаційне право. Практикум : навч. посіб. / Т. Г. Каткова ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". - Харків. - Право, 2019. - 108 с.
3. Навчально-методичний забезпечення дисципліни (НМКД); http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/KZ_Informacijn_Pravo.pdf

4. Правові основи інформаційної діяльності : навч. посіб. / С. Ф. Гуцу ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". - Харків., 2009. - 48 с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст.141. Дата оновлення: 03.09.2019. URL: <https://bit.ly/2GeSeRP> (дата звернення: 27.08.2020).
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122 Дата оновлення: 13.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст.356. Дата оновлення: 21.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
5. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 № 74/98- ВР. Відомості Верховної Ради України. 1998 № 27-28. Ст. 181. Дата оновлення: 8 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>.
6. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. Ст. 650. Дата оновлення: 16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
7. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 32. Ст. 314. Дата оновлення: 01.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.
8. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 3495-IV. Дата оновлення: 15.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.
9. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 34, ст. 481 Дата оновлення: 20.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
10. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21.12.1993 № 3759-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 10. Ст. 43. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>.
11. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 № 1280-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 12. Ст. 155. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15>.
12. Правова інформація та комп'ютерні технології в юридичній діяльності : навч. посіб. / В. Г. Іванов, С. М. Іванов, В. В. Карасюк, В. В. Комаров [та др.]; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого ;

- за заг. ред. В. Г. Іванова . - 4-те вид., перероб. і доп. - Харків. - Право, 2014. - 240 с.
13. Правовий захист прав дітей та підлітків і безпечний інформаційний простір : навч. посіб. / В. М. Стешенко ; М-во освіти і науки України. - Київ. - ФОП Лисенко І.Б., 2018. - 388 с.
 14. Документаційне забезпечення робіт із захисту інформації з обмеженим доступом : підручник : гриф МОН України / С. М. Головань, В. Б. Дудикевич, В. С. Зачепило, Л. Т. Пархуць ; Нац. ун-т "Львівська політехніка". - Львів. - Вид-во Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2005. - 288 с.
 15. Інформаційне законодавство України : наук.-практ. комент. / В. О. Горобцов, Т. А. Костецька, І. О. Кресіна, В. М. Петренко [та др.] ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Нац. акад. наук України, Держ. ком. телебачення і радіомовлення України ; за ред. Ю. С. Шемшученко, І. С. Чижа. - Київ. - Юридична думка, 2006. - 232 с.
 16. Нашинець-Наумова А.Ю. Інформаційне право: навчальний посібник / А.Ю. Нашинець-Наумова. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. — 136 с
 17. Куліш А. М. Інформаційне право України : навчальний посібник / А. М. Куліш, Т. А. Кобзева, В. С. Шапіро. – Суми : Сумський державний університет, 2016. – 108 с.

Допоміжна

1. Гуцу С.Ф. Упровадження штучного інтелекту в трудові відносини: перспективи правового регулювання // ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 2 (50) 2021. С. 87-92
2. S. Gutsu, M. Mkrtchyan, A. Strielkina Social and Legal Aspects of the Transition to Industry 4.0 // Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering – 2020.
3. Гуцу С. Ф. Стан і проблеми правового регулювання інформаційної безпеки в світі та в Україні // Модернізація вітчизняної правової системи в умовах світової інтеграції : матеріали Між-нар. наук.-практ. конф., м. Кропивницький, 27–28 травня 2020 р. / за заг. ред. Б. Р. Стецюка. Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2020. С.64-67
4. Гуцу С.Ф. Правове регулювання мережі Інтернет: міжнародний і вітчизняний досвід // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право». – 2018. (№ 1/2018)
5. Арістова І.В., Запара С.І, Органи місцевого самоврядування як суб'єкти реалізації національної політики розвитку інформаційного суспільства в Україні: цілі, завдання, функції, повноваження, напрями удосконалення // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2017. – Вип. 43. – Т.2 – С.7-20.
6. Баранов О.А. Віртуальність і правове регулювання . // Публічне право. - 2017. – № 1. – С. 210-218.

7. Брижко В.М. Сучасні основи захисту персональних даних в європейських правових актах // Інформація і право. – 2016. – № 3(18). – С 45-57.

12. Інформаційні ресурси

1. www.rada.gov.ua - офіційний сайт Верховної Ради України.
2. www.kmu.gov.ua -офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://www.president.gov.ua/>. - Президент України: офіційне інтернет-представництво.
4. [https://thedigital.gov.ua/-](https://thedigital.gov.ua/) Міністерство цифрової трансформації України
5. www.library.ukma.kiev.ua - електронний каталог наукової бібліотеки НаУКМА.
6. [https://reyestr.court.gov.ua/-](https://reyestr.court.gov.ua/) Єдиний державний реєстр судових рішень.